

10. 3. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Střet zájmů v transakci mezi propojenými osobami

V právní praxi se často setkáváme s tím, jak řešit transakce mezi propojenými osobami. Existují nejasnosti, jak k této problematice přistupovat a neplní se v důsledku povinnosti, které vyplývají z případů, kde konflikt zájmů nastane. Tento článek má proto představit dvě modelové transakce, ve kterých může střet zájmů nastat, relevantní právní úpravu a rizika vyplývající z jejího porušení.

Transakce s jedním členem voleného orgánu podepisující smlouvu za obě strany transakce

První situace, se kterou se v praxi můžeme setkat je, když máme transakci, kde na jedné straně je obchodní společnost Alfa, kterou zastupují členové voleného orgánu, osoba A a B, a na druhé straně obchodní společnost Beta, kterou zastupují členové voleného orgánu, osoba A a C. Smlouvu mezi společnostmi Alfa a Beta zde podepisuje za obě strany člen orgánů obou entit osoba A.

Relevantní právní úpravou zde není, jak by se na první pohled mohlo zdát, § 55 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), který se vztahuje spíše na smlouvy uzavírané mezi společnostmi a členem jejího voleného orgánu, ale § 437 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“) ve spojení s § 54 ZOK. Dostáváme se tedy k úpravě střetu zájmů přes obecnou regulaci zastoupení uvedenou zejm. v § 437 odst. 2 NOZ, který stanoví, že *„jednal-li zástupce, jehož zájem je v rozporu se zájmem zastoupeného, s třetí osobou a věděla-li tato osoba o této okolnosti nebo musela-li o ní vědět, může se toho zastoupený dovolat. Má se za to, že tu je rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného, pokud zástupce jedná i za tuto třetí osobu, nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti.“* Proto v této první modelové situaci vznikne střet zájmů, kdy bude muset osoba A, jež zastupuje obě smluvní strany, splnit svojí notifikační povinnost vyplývající z § 54 odst. 1 ZOK a oznámit konflikt zájmů ostatním členům jeho orgánu, případně i dozorčí radě, byla-li zřízena a nejvyššímu orgánu společnosti (většinou valné hromadě).

V případě, že člen voleného orgánu společnosti splní svojí notifikační povinnost dle § 54 odst. 1 a 2 ZOK, nepozastaví mu společnost výkon jeho funkce reprezentanta společnosti dle § 54 odst. 4 ZOK a nezakáže-li společnost uzavřít danou smlouvu, může bez ohledu na existující střet zájmů daný reprezentant společnosti smlouvu uzavřít, jak je též stanoveno rozsudkem NS ČR ze dne 12. 8. 2015 sp. zn. 29 Cdo 4384/2014 (dále jen „Rozsudek“). Poruší-li však člen voleného orgánu společnosti svojí povinnost informovat společnost o střetu zájmů, znemožňuje potom existence konfliktu zájmu daného reprezentanta se zájmy společnosti, kterou zastupuje tomu, aby mohl za společnost řádně jednat. Dopadají na něj tedy veškeré důsledky spojené s aplikací § 437 NOZ, včetně relativní

neplatnosti smlouvy, kterou by porušením notifikační povinnosti či přes zákaz společnosti podepsal. Relativní neplatnosti by se zde mohla dovolávat kterákoliv ze smluvních stran, jakož i kterýkoliv z jejich společníků.

Transakce mezi entitami, u kterých existuje identický člen jejich volených orgánů podepisující smlouvu pouze za jednu stranu

Druhá situace, se kterou se v praxi můžeme setkat, je, když máme transakci, kde na jedné straně je obchodní společnost Gama, kterou zastupují členové voleného orgánu, osoba A a B, a na druhé straně obchodní společnost Delta, kterou zastupují členové voleného orgánu, osoba A a C. Smluvní dokumentaci zde podepisuje za společnost Gama člen jejího voleného orgánu, osoba A, a za společnost Delta podepisuje člen jejího orgánu, osoba C.

Jelikož v této druhé modelové situaci jsou sice propojeny jedním reprezentantem figurujícím v obou společnostech, ale obě společnosti v této transakci jsou zastupovány různými reprezentanty, nelze aplikovat § 437 odst. 2 NOZ jako v prvním případě. Musíme se tedy řídit obecnou klauzulí o střetu zájmů uvedenou v § 54 odst. 1 ZOK. Jelikož člen voleného orgánu obou společností je identický, i když nepodepisuje smlouvu za obě entity, existuje zde konflikt zájmů, neboť na jednu stranu musí při podepisování dbát nejlepších zájmů společnosti Gama, ale současně je vázán povinností jednat loajálně a ctít i nejlepší zájmy společnosti Delta jako její reprezentant, přestože společnost Delta v této transakci přímo nezastupuje. Vzniká mu proto povinnost notifikovat společnosti tento konflikt zájmů.

Obdobně jako u prvního příkladu i zde platí, že nesplněním notifikační povinnosti o výše popsaném střetu zájmů způsobuje relativní neplatnost dané transakční dokumentace ze strany společnosti Gama, pokud by jí daný reprezentant A podepsal. Společnost Gama a její společníci zde mohou uplatnit relativní neplatnost.

Eliminace rizika relativní neplatnosti

Aby se eliminovalo riziko relativní neplatnosti, musí člen voleného orgánu reprezentující společnost v obou výše uvedených situacích v souladu s § 54 odst. 1 ZOK splnit svojí notifikační povinnost a informovat ostatní členy orgánu, jehož je členem, dále též kontrolní orgán (dozorčí rada), je-li zřízen, jinak nejvyšší orgán společnosti (valná hromada). Kdy je informační povinnost splněna? Vůči ostatním členům orgánu, jehož je daný reprezentant členem, je splněna oznámením, ať už ústně, písemně anebo přímo na zasedání daného orgánu. Vůči nejvyššímu orgánu společnosti (valná hromada) je notifikační povinnost splněna tím, že informuje svolavatele nejvyššího orgánu o daném střetu zájmu a požádá jej, aby byla informace o střetu zájmu zařazena na program jednání následujícího zasedání nejvyššího orgánu společnosti. Pokud byla valná hromada řádně svolána a nekonala se, anebo se konala, ale nebyla usnášeníschopná, tak je notifikační povinnost dle současné judikatury i dle J. Lasáka splněna k momentu, kdy se zasedání nejvyššího orgánu společnosti mělo konat.

Pozor na střet zájmů v transakci mezi členy koncernu

Je nutné upozornit na to, že výše uvedená pravidla pro střet zájmů platí i pro smlouvy mezi propojenými osobami uzavírané mezi členy koncernu. V praxi totiž můžeme mnohdy vidět velké množství smluv podepsaných po 1. 1. 2014, které jsou relativně neplatné pro nesplnění notifikační povinnosti ohledně konfliktu zájmů. Riziko uplatnění relativní neplatnosti zde existuje zejména v případě, že jedna ze smluvních stran má minoritní společníky, kteří nejsou vázáni akcionářskou resp. společnickou dohodou (shareholders agreement) anebo v případě, že koncern provádí

restrukturalizaci, v rámci které prodá společnost, která byla členem koncernu, třetí osobě. V takovém případě je nutné v převodní smlouvě (SPA) pamatovat na smluvní ošetření smluv uzavíraných v rámci koncernu mezi propojenými osobami.

Závěr

Členové statutárních orgánů by měli řídit svojí obchodní korporaci s péčí řádného hospodáře, tedy mj. dbát nejlepších zájmů společnosti, kterou reprezentují. Ovšem v případě, že figurují jakožto statutáři obou smluvních stran, musí povinně loajálně chránit nejlepší zájmy každé společnosti, kterou reprezentují a dostávají se tak jejich zájmy do konfliktu, který musí v souladu s § 54 odst. 1 ZOK hlásit orgánům společnosti, jinak se vystavují riziku, že transakční dokumentace bude relativně neplatná. Nelze jen doporučit dodržovat tuto povinnost i pro členy koncernu, obzvláště pro případ prodeje entity třetí osobě, která by mohla relativní neplatnost namítat.

Mgr. Pavol Černý,
advokátní koncipient

[SAMAK právo & daně](#)

Purkyňova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 211 222 244

e-mail: info@samak.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)